

Villanella, organisator van Kunstbende, behoort net als vzw Mooss en vzw Piazza dell'Arte al meer dan tien jaar tot de vaste waarden in de kunsteducatie. Drie pioniers, drie benaderingen.

Villanella, het enige erkende kunstencentrum voor kinderen en jongeren, lanceerde Kunstbende twaalf jaar geleden. Het bleek een kweekvijver waaruit onder meer Brahim, Steak Number 8, Balthazar en Hannelore Bedert voortkwamen. 'Aanvankelijk brachten we een selectie internationale jongerenvoorstellingen naar Antwerpen', legt directeur Marc Verstappen uit. 'Eind jaren negentig begonnen we samen met ons jonge publiek zelf dingen te ontwikkelen. Door die interactieve aanpak beschouwen jongeren zich de emotionele eigenaars van Kunstbende en voeren ze zelf promotie.'

Er zijn Kunstbendevoorrondes in elf Vlaamse steden, waar jongeren tussen 13 en 19 hun talent in uiteenlopende disciplines etaleren, van performer tot modeontwerper en dj. De drie beste per categorie gaan naar het finaleweekend. 'Minder bekend is dat de 100 à 150 geselecteerden uit de voorrondes daarna in Antwerpen de kans krijgen onder begeleiding een klein festival in elkaar te boksen', zegt Verstappen. Hij vindt het wedstrijdelement niet negatief, integendeel. 'Elk jaar bereiken we meer dan 3000 jongeren. Dat betekent dat de formule werkt en we erin slagen jongeren over de eerste drempel te loodsen. Al doende en al makende leren ze. Sommigen wagen verschillende jaren na elkaar hun kans. Onze jury's motiveren hun analyse, maar jongeren vinden ook het onderlinge contact erg inspirerend. De hoofdbedoeling is jongeren te confronteren met goede kunstenaars en niet met kunsteducatoren die hun eigen creativiteit mengen met die van jongeren, wat tot gelikte presentaties leidt, maar niet tot kunst en zelfs niet tot een begrip van kunst.'

Villanella organiseert ook al tien jaar Inktaap, waarbij jongeren een winnaar uit de laureaten van de AKO, de Libris Literatuurprijs en de Gouden Uil kiezen. 'Ze moeten hun overtuigingskracht in de weegschaal gooien om anderen voor hun keuze te winnen. De discussie wordt gevoerd via 75 Vlaamse en 75 Nederlandse scholen. Wij bezorgen die een boekenpakket met een handleiding en tips voor de aanpak.'

'Ook Gamezone is een festival dat we met jongeren hebben uitgewerkt, waardoor ze zich nog voor de lancering betrokken voelden. Videogames zijn een cultureel fenomeen waar je niet meer onderuit kunt. Momenteel ontwikkelen we in samenwerking met de jeugdbewegingen in Antwerpen outdoor games, om buiten te spelen dus.'

Op de wereldexpo in Sjanghai was in het Belgische paviljoen op videoschermen We from Belgium te zien, een wervende compilatie uit de immense film- en beeldbank van Piazza dell'Arte. Al ruim tien jaar organiseert oprichter Marijke Seresia ateliers beeldende kunst, dans, woord en drama, kostuumontwerp en elektronische muziek onder begeleiding van kunstenaars. Inmiddels hebben zowat 30.000 jongeren ouder dan 14 die creatieve dompelbaden gevolgd. In secundaire scholen strijkt Piazza gemiddeld twintig weken per jaar neer. Meestal werken ze een week rond een thema met gemiddeld 115 leerlingen in de diverse kunstateliers. De projecten sluiten doorgaans af met een toonmoment.

'Ik ben hiermee begonnen omdat ons onderwijs te eenzijdig op kennisoverdracht is gericht', zegt Seresia. 'Onze begeleiders sturen niet, ze stimuleren om te experimenteren en creatief te zijn en de resultaten zijn telkens verbluffend.'

Sinds een aantal jaren wordt Piazza dell'Arte ook veel door musea gevraagd. Zo was er deze zomer Jongbloed!, een project omtrent oude en hedendaagse kunst in het Antwerpse Museum voor Schone Kunsten. In het Diamantmuseum maakte een andere groep een campagne voor de volgende expo en in nog andere provinciale musea in Antwerpen werd een promospot gemaakt. In het Magrittemuseum in Brussel doken jongeren tussen 15 en 22 jaar in het oeuvre van de surrealistische meester. Dat resulteerde in een Magritte Remixed -expo met levensgrote surrealistische beelden, posters, stickers en video's. Bij de opening van het MAS, het Antwerpse stadsmuseum, in mei zal Piazza een atelier organiseren. Deelnemen aan die ateliers kost de jongeren niets. Piazza dell'Arte wordt gesubsidieerd en is continu op zoek naar privé-sponsors. Het andere deel wordt betaald met subsidies van de school, het museum of een andere instantie waarmee wordt samengewerkt.

Volgens projectmedewerkster Sara Peeters zijn de deelnemers een representatieve mix, ook in de museumprojecten. 'We vinden het belangrijk dat we er niet alleen zijn voor blanke welgestelde kinderen. Die zijn natuurlijk welkom: voor de meesten onder hen is kunst een onbekende wereld. Maar we zijn blij dat we ook achtergestelde milieus en allochtone jongeren bereiken.'

Mooss uit Leuven is al sinds begin jaren tachtig actief en dat is te zien aan het heel brede aanbod. Mooss geeft bijvoorbeeld ook workshops voor kleuters en ontwikkelde diverse erfgoedinstrumenten. Zo stelt het een erfgoedmobiel beschikbaar voor jeugdbewegingen die bij een jubileum hun eigen erfgoed willen ontsluiten. Behalve met het jeugdwerk zet de vzw samenwerkingen op met erfgoedinstellingen, kunst- en cultuurcentra, bibliotheken en onderwijsinstellingen. Vorming en coaching van begeleiders behoort eveneens tot de mogelijkheden. In opdracht van de cultuurcel Canon zette Mooss Ingebeeld3, het digitale platform voor het secundair onderwijs, op poten.

De laatste jaren heeft Mooss een aantal succesrijke kinderkunstenfestivals uitgewerkt met andere partners. Het kinderkunstenfestival Supervlieg, een initiatief met Cultuurnet, Locus en Artforum vzw, wordt in Vlaanderen steeds bekender. Voorlopig staat het festival, voor kinderen vanaf 4, in 2011 al in veertien gemeenten geboekt. 'Supervlieg is aan zijn vijfde seizoen toe', zegt Stefaan Vandelacluze, algemeen coördinator van Mooss. 'De eerste twee jaren bekeken we met een onderzoeksbeurs nog hoe je een kunstenfestival in familiecontext organiseert. Daarna subsidieerde de Vlaamse overheid, maar ondanks het positieve advies heeft men daar vorig jaar zwaar op bezuinigd. Ons is het niet alleen te doen om een kinderkunstenfestival in zoveel mogelijk gemeenten. We willen dat het festival iets op gang brengt en een vervolg krijgt in de plaatselijke kindercultuurprogrammering en -participatie. Wij stellen de organisatoren gratis promotie, communicatiemiddelen en inhoudelijke begeleiding ter beschikking. Daar staat een engagement tegenover om kindercultuur te programmeren voor een bedrag van 6500 of 9000 euro. Vroeger konden we tijdens het voortraject

600 euro geven om bijvoorbeeld een professionele dirigent te engageren die het plaatselijk jeugdkoor net een trapje hoger kon tillen. Helaas kan dat nu niet meer.'

door Eric Bracke

Copyright © 2016 Roularta Media Group. Alle rechten voorbehouden